

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ISSN 2520-6397

Мовні і концептуальні картини світу

Випуск 56

Частина 1

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV**

ISSN 2520-6397

LINGUISTIC AND CONCEPTUAL WORLDVIEWS

Issue 56

Part 1

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
КИЕВСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО

ISSN 2520-6397

ЯЗЫКОВЫЕ И КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ КАРТИНЫ МИРА

Выпуск 56

Часть 1

У збірнику вміщено наукові розвідки професорів, доцентів, викладачів, аспірантів та студентів, присвячені аналізу світоглядних горизонтів сучасного мовознавства.

Відповідальний редактор	А. Д. Бєлова, д-р філол. наук, проф.
Редакційна колегія	Ш. Т. Апридонідзе (Інститут грузинської мови АН Грузії), д-р філол. наук, проф.; Р. Бальсис (Клайпедський університет), д-р філол. наук, проф.; А. І. Бельський (Білоруський державний університет), д-р філол. наук, проф.; І. В. Кононенко (Варшавський університет), д-р філол. наук; В. Д. Старичонок (Білоруський державний педагогічний університет ім. Максима Танка), д-р філол. наук, проф.; В. Б. Бурбело, д-р філол. наук, проф.; І. О. Голубовська, д-р філол. наук, проф.; Н. Ю. Жлуктенко, канд. філол. наук, проф.; В. І. Карабан, д-р філол. наук, проф.; Н. Ф. Клименко, д-р філол. наук, проф.; Н. М. Корбозерова, д-р філол. наук, проф.; Г. Г. Крючков, д-р філол. наук, проф.; О. С. Снитко, д-р філол. наук, проф.; Л. І. Шевченко, д-р філол. наук, проф.; Л. В. Коломієць, д-р філол. наук, проф.; О. І. Чердиченко, д-р філол. наук, проф.
Адреса редколегії	01033, Київ-033, б-р Тараса Шевченка, 14 Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Рекомендовано	Інститут філології, ☎ (038044) 239-32-58
Затверджено	Вченою радою Інституту філології, протокол № 3 від 31.10.2016 р.
Зареєстровано	Міністерство юстиції України Свідоцтво про державну реєстрацію серія KB № 16155-4627P від 11.12.2009 р. Постановою Президії ВАК України, протокол № 1328 від 21.12.2015 р.
Засновник та видавець	Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології
Адреса видавця	01601, Київ-601, б-р Т. Шевченка, 14, кімн. 43 ☎ (38044) 239 31 72, 239 32 22; факс 239 31 28

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

This collection contains scientific articles written by professors, lecturers, postgraduate and undergraduate students. These articles concern analysis of worldview perspectives of current linguistics.

Editor-in-chief	A.D.Belova, PhD., full professor
Editorial Board	Sh.T.Apridonidze (Academy of Sciences of Georgia, Institute of Georgian Language), PhD., full prof.; R.Bal'sys (University of Klaipeda), PhD., full prof.; A.I.Byel's'kyy (Belorussian State University) PhD., full prof.; I.V.Kononenko (University of Warsaw), PhD.; V.D.Starychonok (Belorussian Maxim Tank State Pedagogical University), PhD., full prof., V.B.Burbello, PhD., full prof.; N.M.Korbozerova, PhD., full prof.; G.G.Kryuchkov, PhD., full prof.; O.S.Snitko, PhD., full prof.; L.I.Shevchenko, PhD., full prof.; L.V.Kolomyets', PhD., full prof.; O.I.Cherednichenko, PhD., full prof.
Editorial board address	01033, Kyiv-033, 14 Taras Shevchenko Avenue, Taras Shevchenko National University of Kyiv Institute of Philology, ☎ (38044) 239-32-58
Recommended by	Recommended by Academic Board of Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv October 31, 2016 (Protocol №3)
Registered by	Ministry of Justice of Ukraine, certificate of the State registration KB № 16155-4627P (December 11, 2009) Resolution of the Presidium of the Supreme Attestation Commission of Ukraine, protocol №1328 (December 21, 2015)
Editor's address	04080, Ukraine, Kyiv-80, P.O.B. 41 ☎ (044) 227-38-48; 227-38-28

Authors of published materials are fully responsible for gathering and preciseness of published facts, quotations, economical and statistical data, proper nouns and other data.

The editorial board reserves the right to shorten and edit their materials. Manuscripts and memory drives will not be returned.

Сборник содержит научные работы профессоров, доцентов, преподавателей, аспирантов и студентов, посвященные анализу мировоззренческих горизонтов современного языковедения.

Ответственный редактор	А. Д. Белова, д-р филол. наук, проф.
Редакционная коллегия	Ш.Т. Апридонидзе (Институт грузинского языка АН Грузии), д. филол. н., проф.; Р. Бальсис (Клайпедский университет), д. филол. н., проф.; А.И. Бельский (Белорусский государственный университет), д. филол. н., проф.; И.В.Кононенко (Варшавский университет), д. филол. н.; В. Д. Старичонок (Белорусский государственный педагогический университет им. Максима Танка), д. филол. н., проф.; В.Б. Бурбело, д. филол. н, проф., И.А. Голубовская, д. филол. н., проф.; Н. Ю. Жлуктенко, к. филол. н., проф.; В.И. Карабан, д.филол.н., проф.; Н.Ф. Клименко, д. филол. н., проф.; Н.М. Корбозерова, д. филол. н., проф.; Г.Г. Крючков, д.филол.н., проф.; Е. С. Снитко, д. филол. н., проф.; Л. И. Шевченко, д. филол. н., проф.; Л. В. Коломиец, д. филол. н., проф.; А. И. Чередниченко, д. филол. н., проф.
Адрес редколлегии	01033, Киев-033, б-р Тараса Шевченка, 14 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка,
Рекомендовано	Институт филологии, ☎ (038044) 239-32-58
Зарегистрировано	Министерство юстиции Украины Свидетельство о государственной регистрации серия КВ № 16155-4627Р отд 11.12.2009 г. Постановлением Президиума ВАК Украины, протокол № 1328 від 21.12.2015 р.
Основатель и издатель	Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, Институт филологии
Адрес издателя	01601, Киев-601, б-р Т. Шевченка, 14, комн. 43 ☎ (38044) 239 31 72, 239 32 22; факс 239 31 28

Авторы опубликованных материалов несут полную ответственность за подбор, точность изложенных фактов, цитат, экономико-статистических данных, имен собственных и остальной информации. Редколлегия оставляет за собой право сокращать и редактировать предоставленные материалы. Рукописи и дискеты не возвращаются.

© Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, ИПЦ "Киевский университет", 2017

3. *Майзеліс І. Л.* Шахматы : начальный учебник / И. Л. Майзеліс. – М.: Физкультура и спорт, 1938.

4. *Михайлишин Б.* Проблеми історії та розвитку української термінології / Б. Михайлишин // Мовознавство: доповіді і повідомлення Другого міжнародного конгресу українців. Львів, 22–28 серпня 1993 р. / АН України. – Львів : Б. в., 1993. – С. 236–240.

Стаття надійшла до редколегії 14.04.2016

Адылова З. Т., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКАЯ ЛЕКСИКА В ПЕРВЫХ УКРАИНСКИХ УЧЕБНИКАХ ПО ШАХМАТНОЙ ИГРЕ

Речь идет о студиях украинской шахматной терминологии в первые десятилетия XX века, в особенности об использовании шахматной лексики в учебных пособиях для игры в шахматы.

Ключевые слова: шахматы, шахматная лексика, термин, игрок.

Adylova Z. T., postgraduate student
Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE TERMINOLOGICAL LEXIS IN THE FIRST UKRAINIAN CHESS TRAINING GUIDES

This article is focused on the Ukrainian chess terminology of the first decades of the 20th century, particularly the peculiarities of the use of chess lexis in the Ukrainian chess training guides.

Keywords: chess, chess lexis, term, chessplayer.

УДК 821.581/ – 21

Акімова А. О., асп.
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОСМИСЛЕННЯ ТЕМИ "САМОТНОСТІ СЕРЕД ЛЮДЕЙ" У НОВІТНІЙ КИТАЙСЬКІЙ ДРАМАТУРГІЇ (НА ПРИКЛАДІ П'ЄСИ ЛЮ ШУГАНА "ВІЗИТ МЕРТВОГО ДО ЖИВИХ" (1985))

Порушено актуальну тему існування людини в соціумі. На прикладі творів китайської драматургії доведено, що на самотність людини впливає не її місцезнаходження, а оточення. Паралелізм двох світів дав можливість показати проблему вибору та її вирішення.

Ключові слова: новітня драматургія, сучасний світ, паралельне існування, тема вибору, візуальне та вербальне.

Постановка проблеми. XX ст. обернулося для китайської драматургії великою кількістю змін, руйнацією усталених законів і принципів. Цьому сприяли соціально-політична ситуація в країні (падіння Імперії спричинило сильний вплив європейських держав, що не могло не позначитися на мистецтві); японсько-китайська війна 1937–1945 рр. і боротьба за владу між Комуністичною партією та Гомінданом, що руйнували країну. Саме в таких умовах і зароджувався новий вид китайського мистецтва – розмовна драма.

Новітня китайська драматургія стала об'єктом дослідження В. Аджимамудової, І. Гайди, Л. Меншикова, Л. Нікольської, А. Родіонова, В. Сорокіна, Я. Щербакова, Є. Шалунової й ін.

Мета і завдання статті – поглибити знання про китайську новітню драматургію, розкрити специфіку розуміння Лю Шугана одвічної проблеми байдужості та відсторонення пересічних громадян від навколишньої дійсності, підкреслити способи авторського розкриття двох світів та існування людини в соціумі.

Одне із чільних місць у новітній драматургії посідає творчість відомого кіносценариста, одного з десяти найкращих драматургів сучасного Китаю (за рішенням China Dramatic Art Association 1988 р.) Лю Шугана [10]. У доробку митця – понад двадцять фільмів, драм і кіносценаріїв. Світове визнання Лю Шуган отримав після написання п'єси "Дослідження п'ятнадцяти випадків розлучення", прем'єра якої відбулася 1983 р. на сцені Центрального експериментального театру. Драму поставили не лише театри Китаю, а й Сполучених Штатів (Колумбія, Огайо, 1987 р.).

1985 р. побачила світ п'єса, у якій автор порушив одвічні проблеми байдужості та відсторонення пересічних громадян від навколишньої дійсності. Драма "Візит мертвого до живих" знову з успіхом була поставлена за межами Китаю (у Радянському Союзі прем'єра відбулася 1988 р., а в Сінгапурі – 1991). Дія у п'єсі розгортається навколо незрозумілої смерті модельєра-аматора Е Сяосяо. Під час допрем'єрного показу героєві ніяк не вдалося зіграти так, щоб повірив зал. До того ж завдання ускладнювалося ще й необхідністю демонстрації нової колекції одягу. Смерть Сяосяо виглядає спершу досить загадково: "На його тілі знайдено сім ножових поранень. Роковим був удар у серце, рана виявилась занадто глибокою. Дивно, що він ще прожив троє діб... Справа серйозна й доволі незвичайна" [6, с. 182]. Кохана дівчина Сяосяо Тан Тяньтянь береться розслідувати справу. Їй допомагає драматург та театральний режисер Лю Фен.

Лю Шуган у центрі конфлікту п'єси вводить інтригу через любовний трикутник: Е Сяосяо – Тан Тяньтянь – Лю Фен, за словами останнього: "я і Сяосяо завжди були суперниками: разом вступали до університету – він не потрапив. Потім обидва хотіли досягти ще чогось у мистецтві – знову ж таки до театру його не прийняли. Ми і у коханні були суперниками..." [6, с. 185].

Під час слідства починають з'ясуватися безліч деталей і дрібних подробиць, що призвели до смертельної бійки у міському автобусі, у якому їхав Сяосяо (маршрут № 13, автор підкреслив збіг числа й події в номері справи 1303). Упродовж твору Тяньтянь намагається віднайти правду, хоч це буває й нелегко, оскільки пасажирів в автобусі їхало багато, але ніхто не хоче говорити правду. Зрештою, дівчині вдається неймовірно – вона поступово логічно доводить правильність вчинків Сяосяо. Насамкінець, хлопця не лише виправдовують, а й роблять героєм, який по-прометеєвськи залишився непохитним у своїй вірі: "Через роки у повітрі літатимуть маленькі іскорки, які ніколи не згаснуть. Вони будуть літати навколо вас і нагадувати: люди, я любив вас!" [6, с. 275].

Новим для китайської драматургії стає спосіб подання автором дії. Звичайно, упродовж трагедії Лю Шуган не відмовляється від усталеної китайської форми поєднання прозової та поетичної мов: коли персонажі чимось стурбовані, перебувають у скруті, то переходять на спів. Однак візуально підкреслити те, що відбувається на сцені, допомагають не декорації, а дзеркала, пантоміма чотирьох чоловіків і чотирьох жінок. Саме актори та жива музика заповнюють усе довкола. Повільними та чіткими рухами вони символізують простір: двері в палату лікарні, поліцейську, яка веде розслідування, дідуся-сторожа у морзі, срібні нитки у руках мімів відіграють роль дощу, через спогади Сяосяо, надягаючи маски, міми стають пасажирами автобуса. Тобто, упродовж п'єси задіяно лише три головні персонажі (Е Сяосяо, Тан Тяньтянь, Лю Фен). Усі інші – інспектор Фан, його сліпа донька Лянлян (яка спричинила мимоволі загибель Сяосяо), Хань Ін, випадкові пасажир рейсу, медичний персонал – маски, виключно відтворення гри та рухів акторів-мімів.

Розвиток дій у трагедії ускладнюється її двоплановим розгортанням: упродовж усієї п'єси померлий Е Сяосяо знаходиться і ходить як живий серед живих. Його бачать, із ним розмовляють, і нікого це не дивує: "Лю Фен стоїть, нахиливши голову, заглиблений у розду-

ми. Мертвий Е Сяосяо злегка поворушився; за деяку мить він поступово знімає з обличчя біле простирadlo, потім так само повільно привстає та сідає, дивиться відсутнім поглядом довкола, наче щойно прокинувся і з трудом намагається щось пригадати..." [6, с. 186].

Усі подальші дії – почергово відтворені спогади Сяосяо, коли він ще був живий: ось він сідає в автобус, бачить Лянлян, далі волюючи виймають гаманець у її батька Хао і, разом, ріжуть одяг дівчині. Цей епізод на початку п'єси й обумовлює розвиток конфлікту. Лю Шуган обіграє пересічну ситуацію у транспорті, що може статися будь-якої миті. І вже кожен сам для себе вирішує, як вчинити. Філософія буття, мислення, відповідальності за свої вчинки, розчарування, героїства без пафосу, просто, щоб бути справедливим, побачивши злочин. З'ясувалось, що в переповненому автобусі не знайшлося жодної людини, яка б стала на захист Сяосяо. Переляк, острах, невтручання у справи інших, бо якось минеться.

Персонаж Лю Шугана діє на межі між двома світами. А осягнення того, що сталося, знаходимо у словах: "Ненависть? До кого? Дай подумати... Да ні, лише якось тоскно на душі. А у той час я відчував себе дуже самотньо. Та й помер я, взагалі-то, ні за що, ні про що, так?" [6, с. 192]. Попри те, що "в автобусі було багато народу. Люди усе бачили. Де ж вони?" І відповідь Тяньтянь: "Розбіглися, хто куди" [6, с. 193]. Песимізм, розгубленість, відчуження живих надалі за трагедією були зруйновані оптимізмом загиблого Сяосяо: "Я повинен їх знайти, розпитати, що вони думали тоді... Мені так сумно, так самотньо" [6, с. 194].

Задля відновлення справедливості він на деякий час перебуває серед живих, але побачити його змогли не всі. Автор майстерно передає картини розслідування, яке б унеможливилось без втручання Сяосяо. Перший свідок Чжао Тешен починає плутатися у свідченнях, допоки Сяосяо не розмовляє з ним, а для сторонніх це якесь незрозуміле бубоніння. З'ясовується, що у Чжао Тешеня народився син і він їхав до пологового будинку, так, він бачив і чув, що сталося, але не хотів втручатися. Це дало Лю Шугану підставу з болем та сумом визначити: "Можливо, його життя настільки одноманітне та нудне, що цей бідолага готовий знайти який завгодно подразник, аби зворушитись чи розвіятися... Я сподівався, що пасажери мені допоможуть!" [6, с. 203]. Проза життя, за визнанням Чжао Тешеня: "Взагалі-то, коли все почалося, я хотів втрутитися... Але я така людина – люблю в автобусі посидіти... Втрутився б, а моє місце хтось зайняв" [6, с. 204].

Наступним свідком була сліпа Лянлян, за іронією ім'я якої перекладається з китайської як "світла", "ясна". Саме для неї Сяосяо став уособленням усіх найкращих рис, що є в чоловіках. Дівчина картає себе за те, що не змогла допомогти в автобусі. Міг, а не зробив її батько, адже Хао сповнений лише мрії про кар'єрне зростання, усі вчинки скеровуються лише тим, щоб ніхто ніщо не побачив і не здогадався. Попри те, що вкрали його гаманець, який і спричинив смерть хлопця, Хао до останнього не визнавав цього. Сяосяо: "Чому ви не допомогли мені?.. Якби у вас на ту мить знайшлося декілька слів, твердих та принципових! Тоді б ці виродки відчували силу справедливості. А ви, навпаки, розхвилювались, просто злякались!" [6, с. 222] "Ви навіть побоялися сказати, що у вас вкрали гаманець! Не допомогли мені. Просто стояли і спостерігали, як вбивці, скоївши свою справу, спокійно зникли" [6, с. 226]. Відповідь Хао була доволі простою: "Я побоявся бути втягнутим в історію..." [6, с. 227].

Наступним свідком стає молоде сімейне подружжя, у якому чоловік хотів стати героєм, а йому постійно хтось заважав. А в автобусі на шляху до героїства стала його дружина, яка до того вчинила йому скандал, і він був засмучений. Виявилось, що на третій день після весілля молодята вже готові розлучитися через побутові та фінансові проблеми. А не втрутились, бо, "...коли в автобусі почалася бійка, я ще не встиг охолонути від злості. Та й в руках оці зацукровані фрукти, руки були зайняті... Два солодких шашлички, не впали б" [6, с. 254]. Сяосяо: "Черездвіпалчикзацукрованих фруктів... ви не змогли мені допомогти" [6, с. 254].

Як і не стали на захист Сяосяо брат із сестрою, що були поруч. У брата в портфелі було п'ять тисяч юаней, які він віз у місто, щоб придбати сестрі весільну сукню. А сестра, у свою чергу, трималася за великий кошук. Оберігала те, що в ньому знаходилося: "У ньому було двадцять кроленят, їм виповнився лише місяць.. двадцять маленьких життів" [6, с. 270]. Сяосяо (радісно): "Чудово! Із дитинства прищеплювати дітям любов до тварин, як гарно!" [6, с. 270].

Розв'язка у драмі з детективним розслідуванням була неоднозначною. Під час бійки хтось вигукнув, щоб водій їхав у відділок. Сяосяо і прийшов у світ живих, щоб знайти, як йому видавалося, героя. Ним виявився його друг Лю Фен: "Сяосяо, Тяньтянь, ви, можливо, здогадалися. У той день я теж був в автобусі номер тринадцять. Сяосяо мене не бачив. Людиною, яка вигукнула: "жени автобус у відділок", був я. Потому я у душевному

неспокої написав цю п'єсу... Ні! Може, це лише тривога, яка поглинула мої думки, мою душу по смерті Сяосяо. Яким би був я, якби був тоді в автобусі?" [6, с. 274].

Пряма, хронологічна послідовність викладених подій дозволила Лю Шугану осмислити ціну людського життя через певний ланцюг: байдужість, кар'єра, звинувачення інших, зацукровані фрукти, задрість. Художній час у драмі Лю Шугана "Візит мертвого до живих" відтворює особливий реальний простір, у якому події переплітаються, зіставляються, протиставляються: у почергово закритих приміщеннях (майстерня і сцена на початку драми, автобус усередині, траурний мітинг у фіналі). Межі зображуваного розширюються вступними епізодами, у яких персонажі згадують минуле, умотивовуючи свої дії.

Характер персонажів у п'єсі повністю розкривається через їхні вчинки. У світовій драматургії є приклади, коли саме мертві допомагали живим розібратися в тому, що сталося (наприклад, образ камінного господаря з однойменної п'єси Лесі Українки). За перебігом подій з'ясовується, що живим краще відверто розмовляти з мертвим Сяосяо, вони повністю розкриваються перед ним, зникає подвійність у сприйнятті оточуючого. Як і Тянь Хань, Лю Шуган бере лише один епізод із життя персонажів. Вони є цілісними та сформованими особистостями, які потрапляють у скрутне становище на певному життєвому етапі.

Звертає на себе увагу й одяг дійових осіб. Протягом усього перебігу дії вони вдягнені досить модно (як на свій час). Це дозволило автору підкреслити зв'язок із дійсністю, самотність національної китайської індустрії, коли "один за одним із-закуліс з'являються актори. На них модний, вільний одяг різного фасону – буде показ мод. Актори поступово розходяться сценою, розвішують на сцені перуки, борода, костюми, майстерно зроблені маски" [6, с. 178].

У драмі Лю Шуган неодноразово штрихами подає у відступах портретну характеристику дійових осіб, виокремлюючи якусь одну важливу рису. Так, очі Сяосяо випромінюють тепло, він закохано дивиться на Тяньтянь. Посмішка у героїв спокійна, але перейнята смутком.

На відміну від Тянь Ханя, у Лю Шугана авторські ремарки обіграні в досить своєрідний спосіб. Окрім візуального впливу на глядача (читача) грою масок, є постійний вербальний супровід у п'єсі: дзеркала та музика. Ще на початку трагедії автор не випадково зазначає, ніби застерігаючи: "при вході до зали глядачі бачать своє відображення у великих дзеркалах, що встановлені на напівтемній сцені. На гору піднімається ударник, налаштовує інструменти, починає грати" [6, с. 178].

Усі події відбуваються через подвійне сприйняття дійсності, її віддзеркалення, тобто, коли не лише проектується, а й відбивається світ. Евристичний метод перебігу ситуацій, який уможливив зібрати додаткову інформацію у спірних питаннях, упорядкувати вже наявну у проблемі, що виникла.

У свою чергу, коли словом вже не можна висловити глибину почуттів і переживань, Лю Шуган звертається до ударних інструментів. Під час перебігу подій у драмі вони час від часу допомагають персонажам пережити емоції: соло барабанщика на початку твору, потім ударник імітує роботу серця, відтворює шум шин, кроків, і наприкінці вже Сяосяо з посмішкою сидить за інструментом, звучить безперебійний дріб барабану.

Особливими у драмі є мова персонажів та авторські ремарки. Безумовно, на оформлення тексту вплинули кіносценарії, що їх так любить Лю Шуган. Монтажна побудова дійсності дозволила Лю Шугану передати динаміку розгортання подій, прискорити їхній розв'язок. У драмі текст дійових осіб не ускладнений синтаксичними конструкціями, емоційної забарвленості йому надають незакінчені фрази, трикрапка чи знак оклику: "Я ж помер, помер Тяньтянь! Ти так говориш лише тому, що я помер? Раніше ми утрюх були непевними, кожний із нас боявся образити іншого. Тепер все скінчено! Лю Фен живий. Люби його! Я не буду ревнувати, я зможу лише заздрити вам! Тяньтянь, Лю фен, я люблю вас. А тепер я лише бажаю побачити тих, хто був у автобусі. Я пішов, хочу відвідати тих, хто живий..." [6, с. 195].

Переживання дійових осіб у драмі передані постійними точними авторськими ремарками: із перебігом спогадів Е Сяосяо актори надягають відповідні маски, що вказують на пасажирів. Одні стоять, інші сидять [6, с. 188].

Отже, своєрідність осмислення проблем буття, пошук свого місця у житті у драмі Лю Шугана "Візит мертвого до живих" полягає у проектуванні дзеркальної дії, коли одночасно задіяні два світи: потойбічний і реальний. Для Лю Шугана вісником іншого світу, неосяжним, а від того утаємниченим, став за п'есою модельєр-початківець Е Сяосяо. Символічно, що через поєднання візуального та вербального поступово передано не лише трагізм ситуації, втрату життя, а й зацентовано увагу на актуальних людських проблемах: ставленні до ближнього, байдужості,

прагненні виступити, не вирізнятися з натовпу, остраху взяти на себе відповідальність. Нові часи породжують нових героїв. Лю Шуган ще раз довів це драмою "Візит мертвого до живих", адже, як переконаний Е Сясяо: ".. люди не повинні красти чужі речі, різати чужий одяг, знищувати красу. Я розумів, що треба їх зупинити" [6, с. 263]. На жаль, ціною власного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голованова И. С. Литература Китая [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://17v-euroolit/golovanova/literatura-kitaya.htm>.
2. Горбунова Е. М. Литература Древнего Китая : практикум / Е. М. Горбунова. – Иркутск : ИГЛУ, 2013.
3. Энциклопедия Китая. Литература и Изобразительное искусство [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.abirus.ru/content/564/623/626/11251/11260.html>.
4. Літературознава енциклопедія : у 2 т. / Авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. – К. : Академія, 2007. – Т. 1.
5. Исаева Н. С. Класичні теорії драми в Китаї та Європі: компаративний аспект / Н. С. Исаева, А. Акімова // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Східні мови та літератури. – К., 2012. – Вип. 18. – С. 59–62.
6. Современная китайская драма : Сборник ; пер. с кит. – М. : Радуга, 1990.
7. Столяров А. М. Эвристические приемы и методы активизации творческого мышления / А. М. Столяров. – М. : ВНИИПИ, 1988.
8. Хабарова И. В. Авангардные тенденции в пьесе китайского драматурга. Лю Шугана "Визит мертвого к живым". [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.levlivshits.org > ... > 16-е чтения (2011)
9. Чечётин А. И. Основы драматургии театрализованных представлений : История и теория : учебник / А. И. Чечётин. – М. : Просвещение, 1981.
10. Liu Shugan biography. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://books.google.com.ua>.

Стаття надійшла до редколегії 14.04.2016

Акімова А. А., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

ОСМЫСЛЕНИЕ ТЕМЫ "ОДИНОЧЕСТВА СРЕДИ ЛЮДЕЙ" В НОВЕЙШЕЙ КИТАЙСКОЙ ДРАМАТУРГИИ (НА ПРИМЕРЕ ПЬЕСЫ ЛЮ ШУГАНА "ВИЗИТ МЕРТВОГО К ЖИВЫМ" (1985))

Поднята актуальная тема пребывания человека в социуме. На примере произведений китайской драматургии доказано, что на одиночество человека влияет не только его местопребывание, а и окружающие. Сопоставление двух миров дало возможность обратить внимание и на проблему выбора, и на ее решение.

Ключевые слова: новейшая драматургия, современный мир, тема выбора, визуальное и вербальное.

**INTERPRETATION OF THE THEME OF "LONELINESS IN THE MIDST OF PEOPLE" IN MODERN CHINESE DRAMA
(ON THE EXAMPLE OF THE PLAY "THE DEAD VISITING THE LIVING"
(1985) BY LIU SHUGANA)**

The article brings up the topical issue of human life within the society. On the example of Chinese works of drama, it is proven that a person's loneliness is affected not only by their location, but also by the people that surround them. Comparison of the two worlds enabled us to focus on the problem of choice, as well as its solution.

Keywords: *modern drama, modern world, parallel existence, the problem of choice, the visual and the verbal.*

УДК 811.161.1'23:378.147.091.32

Ибрагим Аль-Шабль, канд. пед. наук, преподаватель,
Ярмукский университет, Иордания

**ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ
РЕЧЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ СТУДЕНТОВ,
ИЗУЧАЮЩИХ РУССКИЙ ЯЗЫК**

Посвящена исследованию развития речевых действий у студентов, изучающих русский язык, и носителей языка с точки зрения психолингвистического аспекта. В работе проанализированы тексты учащихся на начальном, среднем и продвинутом уровнях обучения, а также работы носителей русского языка. В основе исследования лежит метод психолингвистического анализа речевых действий, который предполагает изучение собственно лингвистических и психолингвистических компонентов текстов.

Ключевые слова: *психолингвистический анализ, лингвистический анализ, речевые действия, текст.*

Изучение особенностей развития речевых действий в иностранных студентах, изучающих русский язык, относится к числу важнейших теоретических и практических задач современной психолингвистики. Актуальность решения данной задачи обусловлена необходимостью дальнейшей разработки проблемы совершенствования коммуникативной компетенции учащихся, в свете которой особую значимость приобретают психолингвистические сопоставительные исследования речевых действий изучающих иностранный язык, позволяющие получить ценный материал для оптимизации процесса обучения русскому языку как иностранному.